

QUÈ CAL SABER?

L'ARTICLE DAVANT ELS NOMS PROPIS¹

En la major part dels dialectes catalans es fa servir un article davant dels **noms propis de persona**. Davant d'aquests noms, doncs, es pot emprar l'**article personal** *en* (masculí), *na* (femení) o *n'* (forma apostrofada del masculí i el femení) o bé l'**article definit** *el* (masculí), *la* (femení) o *l'* (forma apostrofada del masculí i del femení). En la major part dels parlars de Catalunya s'empra l'**article definit** amb els noms femenins (*la* o *l'* segons escaigui) i amb els masculins començats per vocal (*l'*), mentre que en els masculins començats per consonant són possibles tant l'**article personal** (*en*) com l'**article definit** (*el*). Així, és possible una frase com *L'Enric, EN Roger, la Maria i l'Aina juguen a pilota*, però també *L'Enric, EL Roger, la Maria i l'Aina juguen a pilota*. En el català de les illes Balears s'utilitza l'**article personal** de manera exclusiva, tant per a noms masculins com femenins. En els parlars valencians i en tortosí no se sol emprar article davant dels noms de persona (*He vist Enric a la plaça*).

Encara que, en català, l'ús de l'**article** davant dels noms no es considera en cap cas un vulgarisme (com ocorre en l'espanyol), sí que denota un context de familiaritat. Per això, no l'hem de fer servir amb els personatges històrics ni amb els personatges públics. Així, doncs, no hem de dir *la Creu Casas, en Ramon Margalef* o *en Newton*, sinó *Creu Casas, Ramon Margalef* o *Newton* (sense cap article). En el cas de personatges catalans, podem usar l'**article** si en parlem dins d'un context de familiaritat o col·loquial: *en Margalef va ésser professor meu*. Els personatges de ficció, en canvi, porten **article** tant si són noms catalans com estrangers: *en Manelic, la Mila, en Jack, la Susan*.

Històricament, l'**article en/na** ha tingut un altre ús com a tractament de respecte, sobretot en relació amb els personatges històrics catalans. En aquest cas, es tracta d'una fórmula de cortesia, com pot ésser *senyor* (de fet, *en/na* provenen dels vocatius llatins *domine* i *domina*, que signifiquen 'senyor' i 'senyora', respectivament), per bé que la inicial de l'article s'escriu en **majúscula**. Aquest ús arcaic no s'ha de confondre amb el de l'**article personal** habitual. El podem fer servir en casos com *El rei En Jaume i Na Violant d'Hongria*, però és més recomanable prescindir-ne: *El rei Jaume I i la reina Violant d'Hongria*. En el cas de persones contemporànies, hem de fer servir *senyor/senyora* (o no res) allà on l'espanyol empra *Don/Doña* i l'anglès usa *Mister/Mistress*: *El senyor Ricard Guerrero va ser el secretari científic de l'IEC; Ricard Guerrero va ser el secretari científic de l'IEC*.

1. INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona, IEC, 2016, § 16.3.1.2.